

ĐẠI HỘI LẦN THỨ X ĐẢNG CỘNG SẢN LIÊN BANG NGA: DUY TRÌ SỰ THỐNG NHẤT, CỦNG CỐ, TĂNG CƯỜNG KỶ LUẬT ĐẢNG

Ths. VŨ VĂN HÒA

Viện Quan hệ quốc tế

Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh

Đại hội lần thứ X Đảng Cộng sản Liên bang (ĐCS LB) Nga diễn ra trong bối cảnh Đảng đang bị sức ép nghiêm trọng, phải đấu tranh chống lại sự tấn công phá hoại quyết liệt không chỉ từ phía chính quyền, mà cả từ phía những phân tử đối lập, những lực lượng phân liệt trong nội bộ Đảng. Gần 2 năm qua, Đảng đứng trước nguy cơ bị phân rã do tham vọng và hoạt động bè phái của nhóm chống Trung ương, chống Chủ tịch Diuganốp. Tình hình phức tạp này không chỉ nảy sinh trong quan hệ giữa lãnh đạo một số đảng bộ địa phương và Trung ương, mà còn cả trong quan hệ giữa một số Ủy viên Trung ương và Chủ tịch Diuganốp cùng những đồng sự thân cận của ông. Tình trạng mất đoàn kết nội bộ này đã nhen nhóm từ cuối năm 2001 - đầu năm 2002, tức là trước và sau Đại hội VIII ĐCS LB Nga (1/2002). Mâu thuẫn phát sinh chủ yếu xoay quanh hai vấn đề lớn: Có nên chuyển đường lối chiến lược, hoạt động của Đảng theo hướng xã hội dân chủ hay không? Đã đến lúc cần thay thế, trẻ hoá lãnh đạo cao nhất của Đảng hay chưa? Những tranh luận

xung quanh các vấn đề trên, thực chất đã âm ỷ từ lâu, nhưng nó được đề cập ngày càng công khai hơn sau khi ứng cử viên Diuganốp có xu thế bị giảm phiếu ủng hộ trong các cuộc bầu cử Tổng thống LB Nga. Đặc biệt, từ sau khi ông Putin lên cầm quyền ở Nga, trong các cuộc bầu cử Duma Quốc gia, cũng như bầu cử Tổng thống, ĐCS LB Nga ngày càng bị giảm số phiếu, phe đối lập trong Đảng công khai và lớn tiếng kêu gọi cần thiết phải "Xã hội dân chủ hoá Đảng và trẻ hoá lãnh tụ của Đảng".⁽¹⁾

Tình hình phức tạp trên đây ngày càng nổi rõ trong quá trình chuẩn bị Đại hội X. Lãnh đạo một số đảng bộ địa phương quan trọng như: Thành uỷ Xanh Pêtécbuva, Tỉnh uỷ Leningrát, Khu uỷ Tvétlóp, Khu uỷ Craxnaia, Khu uỷ Xtápvrôpôn, Tỉnh uỷ Craxnôđa, Tỉnh uỷ Ivanốp công khai phản ứng, thậm chí chống lại nghị quyết của Trung ương, tìm mọi cách đưa các nhân vật đối lập, bè phái vào đoàn đại biểu của địa phương mình hùng thực hiện âm mưu "đảo chính" tại diễn đàn Đại hội X⁽²⁾. Tình hình

phức tạp, trầm trọng đến mức, ngày 1/7/2004 nhóm phân liệt, đứng đầu là Ủy viên BCH Trung ương, nguyên Trưởng ban Tổ chức cán bộ thuộc BCH Trung ương ĐCS LB Nga - ông Pôtapốp và Bí thư thứ nhất Tỉnh uỷ tỉnh Ivanốp - ông Tikhônốp, đã tổ chức một "Hội nghị Trung ương đối lập", ra "Nghị quyết" về việc tổ chức "Đại hội X ĐCS LB Nga". Trước sự tấn công công khai, ráo riết như vậy của nhóm phân liệt, ngày 2/7/2004, BCH Trung ương Đảng do Chủ tịch Diuganốp lãnh đạo phải triệu tập Hội nghị Trung ương khẩn cấp. Hội nghị quyết định khai trừ ông Pôtapốp và hai Ủy viên BCH Trung ương khác ra khỏi Đảng, lên án hành động phá Đảng của nhóm phân liệt, không thừa nhận các "Nghị quyết" do "Hội nghị" của nhóm này thông qua, kêu gọi tất cả đảng viên đoàn kết xung quanh BCH Trung ương do Chủ tịch Diuganốp lãnh đạo, tích cực tham dự để Đại hội X của Đảng được tổ chức đúng kế hoạch và đạt kết quả.⁽³⁾

Thực ra, trước nguy cơ bị phân liệt, thời gian gần đây, Trung ương ĐCS LB Nga đã áp dụng những biện pháp quyết liệt và mạnh tay đối với các phần tử chống đối như: miễn nhiệm chức Trưởng ban Tổ chức cán bộ Trung ương của ông Pôtapốp, thay đổi thành phần cấp uỷ ở các địa phương không chấp hành nghị quyết Trung ương. Đồng thời, ngay trước thềm Đại hội X, một số Đảng bộ chủ chốt, như Thành uỷ Mátxcova và Tỉnh uỷ Mátxcova đã ra tuyên bố ủng hộ đường lối, Cương lĩnh, Điều lệ

và Ban lãnh đạo Đảng. Các lãnh tụ chủ chốt của Đảng, trước hết là Chủ tịch Diuganốp đã có một loạt bài viết, phát biểu trước quần chúng đảng viên, tỏ rõ thái độ của Trung ương về những vấn đề nổi cộm trong Đảng. Lãnh đạo của các tổ chức cộng sản khác trên lãnh thổ LB Nga, như Liên đoàn các ĐCS - ĐCS Liên Xô, Đảng Công nhân cách mạng Nga - Đảng của những người cộng sản Nga, cũng ra tuyên bố lên án âm mưu phá vỡ sự đoàn kết nội bộ ĐCS LB Nga của phái phân liệt, ủng hộ BCH Trung ương do Chủ tịch Diuganốp lãnh đạo.

Nhờ vậy, Đại hội X đã được tiến hành theo đúng kế hoạch, duy trì, củng cố được sự thống nhất trong Đảng, bảo vệ được đường lối chiến lược, Cương lĩnh và Điều lệ Đảng với tư cách một tổ chức của những người cộng sản chân chính, một Đảng Mácxít - Lêninít đích thực. Do tình hình nội bộ phức tạp, Trung ương Đảng đã quyết định chỉ tổ chức Đại hội nội bộ, không mời các đoàn đại biểu quốc tế. Mặc dù vậy, các đảng cộng sản ở khu vực các nước Cộng hoà Xô viết thuộc Liên Xô trước đây vẫn cử đoàn đại biểu đến dự. Trong lễ khai mạc Đại hội còn có mặt đại diện của Đại sứ quán Cu Ba, Xiri, Trung Quốc, Việt Nam, CHDCND Lào và CHDCND Triều Tiên. Lãnh đạo của hơn 40 đảng cộng sản, công nhân ở khắp nơi trên thế giới đã gửi điện chúc mừng Đại hội⁽⁴⁾. Đại hội diễn ra trong thời gian một ngày (3/7/2004) tại rạp chiếu bóng Izmailópvo, ở Đông - Bắc thủ đô Mátxcova. Có 247 trên tổng số 317 đại biểu

được bầu chính thức, đại diện cho khoảng 600.000 đảng viên đang sinh hoạt ở trên 18.000 tổ chức cơ sở Đảng từ khắp mọi vùng, miền đất nước về dự.

Các đại biểu nghe, thảo luận và thông qua một loạt dự thảo văn kiện do các cơ quan Trung ương trình Đại hội. Trong đó, những văn kiện quan trọng nhất là Báo cáo Chính trị của BCH Trung ương, Báo cáo Kiểm điểm công tác của BCH Trung ương, Báo cáo của Ủy ban Kiểm tra và Giám sát Trung ương, Báo cáo về Những đề nghị sửa đổi, bổ sung Điều lệ, Cương lĩnh ĐCS LB Nga. Buổi chiều Đại hội tiến hành bỏ phiếu kín bầu BCH Trung ương khoá X với 127 uỷ viên chính thức và 59 uỷ viên dự khuyết, Ủy ban Kiểm tra và Giám sát Trung ương với 36 uỷ viên. Sau đó, BCH Trung ương khoá X đã họp Hội nghị Trung ương I, bầu Đoàn Chủ tịch, Ban Bí thư Trung ương (khoá X) ĐCS LB Nga. Hội nghị nhất trí bầu đ/c Diuganốp làm Chủ tịch, đ/c Menicốp làm Phó chủ tịch thứ nhất, đ/c Kasin làm Phó chủ tịch Đoàn Chủ tịch BCH Trung ương ĐCS LB Nga, đ/c Nikitin làm Chủ nhiệm Ủy ban Kiểm tra và Giám sát Trung ương.⁽⁵⁾

Báo cáo Chính trị trình bày đánh giá của Đảng về tình hình quốc tế, tình hình trong nước những năm đầu thế kỷ XXI. Nhìn chung, Đảng có nhận định tiêu cực về chính sách đối nội và đối ngoại của Chính phủ Putin. Xác nhận rằng, những năm vừa qua kinh tế Nga đã có sự phục hồi và đạt mức tăng trưởng quan trọng, báo cáo chỉ

rõ, chính sách của chính quyền hiện hành ở LB Nga đang phục vụ lợi ích của giai cấp tư sản và các tập đoàn chính trị cầm quyền ở Nga, gây nguy hại nghiêm trọng đến lợi ích của các tầng lớp nhân dân lao động, làm xói mòn, đi đến triệt tiêu hoàn toàn hệ thống phúc lợi xã hội được hình thành từ thời Xô viết. Báo cáo khẳng định, chính sách đối ngoại và hoạt động ngoại giao của chính quyền hiện nay tiếp tục làm suy giảm vị thế quốc tế của nước Nga. Chính sách đó, theo đánh giá của ĐCS LB Nga, xét về thực chất, là chính sách liên minh với các thế lực cầm quyền Tây Âu và Bắc Mỹ, gây nguy hại tới lợi ích dân tộc, an ninh quốc gia, quyền tự chủ của nước Nga. Báo cáo chỉ rõ, trên chính trường Nga hiện nay, chỉ còn ĐCS LB Nga là lực lượng duy nhất thực sự đối lập với chính quyền. Chính vì vậy, chính quyền tìm mọi cách mua chuộc, chuyển hoá, sẵn sàng sử dụng mọi phương tiện, biện pháp, kể cả phương thức phi dân chủ để tấn công vào Đảng. Báo cáo khẳng định, bất chấp sự chống phá ngấm ngấm và công khai của các thế lực cầm quyền, ĐCS LB Nga cam kết nhất quán, triệt để thực hiện đường lối chiến lược và sách lược cơ bản mang tính đối lập của mình.⁽¹⁾

Trước tình hình nội bộ Đảng nảy sinh nhiều vấn đề phức tạp, kẻ thù bên trong và bên ngoài ráo riết hoạt động chống phá Đảng, Đại hội tập trung phần lớn thời gian và trí tuệ thảo luận vấn đề xây dựng Đảng thời gian qua, tìm ra những nguyên nhân dẫn đến tình trạng phức tạp trong Đảng,

xác định những biện pháp cần triển khai thực hiện ngay sau Đại hội để duy trì sự thống nhất, củng cố, tăng cường kỷ luật Đảng. Đánh giá tình hình phức tạp trong nội bộ Đảng thời gian qua, các văn kiện chính của Đại hội đều nhất trí rằng: "Tương tự như thời kỳ 1991-1993, từ cuối năm 2001 đến nay Đảng lại phải đối mặt với nguy cơ lâm vào một cuộc khủng hoảng mới, một lần nữa câu hỏi "tồn tại hay không tồn tại?" lại đặt ra trước toàn Đảng. Một trong những nguyên nhân trực tiếp dẫn đến tình trạng trên là do Trung ương, mà trước hết là Đoàn Chủ tịch BCH Trung ương quá chậm trễ, thiếu cương quyết, thiếu triệt để trong thái độ đối với các phần tử cơ hội, bè phái, với lãnh đạo một số tổ chức Đảng địa phương, nơi kỷ luật Đảng bị xem thường, chỉ thị, nghị quyết của Trung ương bị vô hiệu hoá".^{(1),(2)}

Đại hội quyết định, công tác xây dựng Đảng trong thời gian tới cần triển khai xoay quanh 5 trụ cột chính. *Thứ nhất*, củng cố, mở rộng cơ sở xã hội của Đảng. Không chỉ đề ra đường lối, chính sách phản ánh được tâm tư nguyện vọng, đáp ứng được lợi ích của các giai cấp, tầng lớp nhân dân lao động trong xã hội Nga hiện nay, mà điều quan trọng hơn là thông qua hoạt động thực tiễn của mình, Đảng phải chứng tỏ với các giai cấp, các tầng lớp nhân dân lao động rằng, Đảng thực sự là người đại diện chân chính, người đấu tranh kiên quyết với chính quyền để bảo vệ lợi ích của họ. *Thứ hai*,

củng cố, kiện toàn, đổi mới cơ cấu, bộ máy tổ chức của Đảng từ Trung ương tới cơ sở. *Thứ ba*, tăng cường công tác tư tưởng, thông tin. Đại hội chỉ ra rằng, Đảng cần thiết lập, phát triển, mở rộng mạng lưới thông tin, tuyên truyền độc lập đến tận các tổ chức cơ sở Đảng. Cần đầu tư thích đáng để tận dụng triệt để thành tựu của công nghệ thông tin hiện đại, lập mạng thông tin thống nhất trong toàn Đảng, trước mắt là đến quận, huyện uỷ, sau này mở rộng đến tổ chức cơ sở Đảng. *Thứ tư*, nhanh chóng đổi mới, hiện đại hoá hoạt động tranh cử vào các cấp chính quyền nhà nước từ trung ương đến địa phương. Một trong những bài học kinh nghiệm từ các chiến dịch vận động tranh cử vào các cấp chính quyền nhà nước hơn một thập kỷ qua cho thấy, để giành được phiếu bầu của cử tri, bên cạnh uy tín của ứng cử viên, cùng với cương lĩnh vận động tranh cử phù hợp, đáp ứng nhu cầu, nguyện vọng của cử tri, thì một trong những điều tối quan trọng là Đảng phải sử dụng mọi kênh, mọi phương tiện tuyên truyền, quảng cáo có trong tay, phải chủ động, sáng tạo vận dụng công nghệ tranh cử hiện đại. *Thứ năm*, củng cố, tăng cường cơ sở vật chất kỹ thuật, tiềm lực tài chính của Đảng. Để đạt mục tiêu này, ngoài việc đảm bảo các nguồn thu thường xuyên của Đảng, cần củng cố, tăng cường, mở rộng mạng lưới xí nghiệp sản xuất, kinh doanh vừa và nhỏ của Đảng trong khuôn khổ pháp luật cho phép. Kêu gọi sự tài trợ, ủng hộ từ

các cá nhân, tổ chức, các doanh nhân, các nhà quản lý không phải là đảng viên cộng sản, nhưng có cảm tình với Đảng và được Đảng ủng hộ trong các cuộc bầu cử. Lập mạng lưới Quỹ hỗ trợ ĐCS LB Nga ở khắp các địa phương nhằm thu hút sự giúp đỡ của bất cứ tổ chức, cá nhân nào có thiện chí với Đảng. Triệt để thực hành tiết kiệm, nghiêm minh, công khai, minh bạch trong quản lý, chi tiêu ngân sách của Đảng⁽¹⁾.

Rút kinh nghiệm từ những vụ việc phức tạp, từ hoạt động phá hoại của các phần tử cơ hội, bè phái, Đại hội quyết định sửa đổi, bổ sung một số điểm của Điều lệ Đảng nhằm tăng cường trách nhiệm của đảng viên trong việc chấp hành kỷ luật Đảng và trong cuộc đấu tranh bảo vệ sự thống nhất của Đảng. Cụ thể có ba điểm sửa đổi, bổ sung chính: *Thứ nhất*, thay cho quy định về việc mọi đảng viên phải sinh hoạt ở một cơ cấu tổ chức nào đó của Đảng, Điều lệ sửa đổi yêu cầu mọi đảng viên phải sinh hoạt và kiểm điểm thường kỳ tại một tổ chức Đảng cơ sở nào đó. Đồng thời bổ sung thêm quy định, từ nay khi ứng cử vào cơ cấu tổ chức nào đó của Đảng từ cơ sở đến Trung ương, ứng cử viên phải được hội nghị toàn thể của tổ chức cơ sở, nơi đảng viên thường xuyên sinh hoạt và kiểm điểm theo định kỳ, giới thiệu bằng văn bản. *Thứ hai*, bổ sung thêm quy định, theo đó nghiêm cấm mọi hoạt động bè phái, chia rẽ nội bộ Đảng. Khi phát hiện có biểu hiện bè phái, có dấu hiệu hoạt động đe dọa sự thống nhất của Đảng, các cấp uỷ có trách nhiệm nhanh chóng điều tra làm rõ, không được

chậm trễ và phải kịp thời áp dụng các biện pháp cần thiết để ngăn chặn, kiên quyết đưa ra khỏi Đảng những phần tử thoái hoá, cơ hội, bè phái. *Thứ ba*, nâng cao vai trò, tăng cường quyền hạn của Uỷ ban Kiểm tra và Giám sát từ Trung ương đến cơ sở. Rõ ràng là những điều chỉnh, bổ sung Điều lệ lần này trước hết đều nhằm tăng cường vai trò của tổ chức cơ sở Đảng, gắn chặt hoạt động của đảng viên với tổ chức cơ sở Đảng. Bởi lẽ, Đại hội rút ra bài học kinh nghiệm, Đảng mạnh hay yếu, phát triển hay suy thoái, có tạo dựng được nền tảng, cơ sở xã hội vững chắc hay không phụ thuộc rất lớn vào sức mạnh của tổ chức cơ sở Đảng. Tổ chức cơ sở Đảng là tế bào sống, là nền tảng của toàn Đảng, là cơ cấu tổ chức gắn liền với khu dân cư, với tập thể quần chúng nhân dân lao động. Thông qua hoạt động của tổ chức cơ sở, quần chúng có nhận định, đánh giá về toàn Đảng, từ đó họ sẽ tỏ thái độ và hành động tương ứng đối với Đảng.

Ngay khi Đại hội X ĐCS LB Nga đang được tiến hành, chính quyền và nhóm đối lập vẫn tiếp tục những hoạt động chống phá, nhằm tẩy chay Đại hội. Theo phóng viên Báo Độc Lập "Đại hội lần thứ X ĐCS LB Nga đã phải tiến hành trong bối cảnh bị cúp điện. Ông Diuganốp đọc Báo cáo Chính trị dưới ánh sáng của chiếc đèn pin bỏ túi. Mặc dù vậy, không khí làm việc của Đại hội vẫn rất trang nghiêm. Đại hội mở cửa cho tất cả các phương tiện thông tin đại chúng". Tường thuật lời kể của một nữ đại biểu vô tình có mặt ở "Đại hội trên sông",

do nhóm đối lập tổ chức, phóng viên Báo Độc Lập cho biết thêm, cùng ngày 3/7/2004 nhóm phân liệt đã bí mật tổ chức một "Đại hội X ĐCS LB Nga" đối lập trên một con tàu du lịch ở giữa sông Mátxcova. Những nhà tổ chức "Đại hội trên sông" mời cả đại diện của Bộ Tư pháp LB Nga đến dự, nhưng lại không mời bất cứ đại diện nào của các phương tiện thông tin đại chúng. "Đại hội trên sông" cũng bầu ra "BCH Trung ương" mới bao gồm cả một số đồng chí thân cận của Chủ tịch Diuganốp, như đ/c Menicốp, đ/c Cupxốp. Ngày hôm sau 4/7/2004, những nhân vật chủ chốt tham dự "Đại hội trên sông" lại bí mật tổ chức "Hội nghị Trung ương" tại dinh thự của một quan chức chính quyền ở thủ đô Mátxcova.⁽⁶⁾

Những hành động của chính quyền và nhóm phân liệt trước, trong và sau Đại hội X ĐCS LB Nga cho thấy, thời gian sắp tới Đảng có nguy cơ sẽ bị cuốn hút vào cuộc đấu tranh pháp lý để bảo vệ quyền đại diện chính đáng của mình cho các lực lượng cộng sản chân chính ở nước Nga. Đây sẽ là một cuộc chiến không kém phần gay go, quyết liệt, tốn kém tiền bạc, thời gian và trí tuệ, nhất là trong bối cảnh, khi các cơ cấu chính quyền nhà nước, ở đây là Bộ Tư pháp LB Nga, cả ngấm ngấm lẫn công khai đang đứng về phía, và chắc chắn sẽ tận dụng mọi kẽ hở để ủng hộ "Ban Lãnh đạo" do "Đại hội trên sông" bầu ra. Mặc dù vậy, với việc tổ chức thành công Đại hội X, đảm bảo được tính hợp lệ của bản thân Đại hội cũng

như của các nghị quyết được đại hội thông qua, đảm bảo tính hợp pháp của BCH Trung ương khoá X, theo quy định của Điều lệ ĐCS LB Nga và của "Luật về các đảng chính trị ở LB Nga", có cơ sở để tin tưởng rằng BCH Trung ương khoá X do Chủ tịch Diuganốp lãnh đạo sẽ đưa Đảng vượt qua được cơn sóng gió này, từng bước củng cố sự đoàn kết, thống nhất trong Đảng, Đảng sẽ đứng vững, tiếp tục đấu tranh bảo vệ quyền lợi của các giai cấp và tầng lớp nhân dân lao động Nga, duy trì được vai trò, vị thế của mình trong đời sống chính trị - xã hội ở LB Nga./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Báo cáo Chính trị của BCH TW ĐCS LB Nga khoá IX tại Đại hội X (tiếng Nga), http://www.kprf.ru/party_news/25024.shtml.
2. Báo cáo công tác của Ủy ban Kiểm tra và Giám sát TW khoá IX tại Đại hội X (tiếng Nga), http://www.kprf.ru/party_news/25040.shtml.
3. Thông báo về Hội nghị lần thứ XVII BCH TW ĐCS LB Nga, ngày 2/7/2004 (tiếng Nga), http://www.kprf.ru/party_news/25014.shtml.
4. Danh sách các đoàn đại biểu và khách quốc tế dự Đại hội X ĐCS LB Nga (tiếng Nga), http://www.kprf.ru/party_news/25039.shtml.
5. Thông báo về kết quả Đại hội X và Hội nghị lần thứ nhất (khoá X) BCH TW ĐCS LB Nga (tiếng Nga), <http://www.kprf.ru/party-news/25032.shtml>.
6. A. Còxtiucốp, "Ông G. Diuganốp đã giành chiến thắng trong bóng tối!". Báo Độc Lập, ngày 6/7/2004 (tiếng Nga), <http://kprf.ru/articles/25070.shtml>